

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 6. Satisfit Dubiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

hæur illud Gallia arrestum, cuius Rebutus meminit, quod clericus à sæculari iudice damnatus ad honorabilem emendam non possit executioni opponere primæ tonsuræ exceptionem. *Zerola V. clericus ad 12. Piafec. par. 2. c. 4. n. 24. §. neq; spsemet.*

§. VI.

Satisfit Dubiis.

Dub. I. An summi Pontificis permittu Laici possint esse iudices Clericorum, eosq; punire? R. *Segura Davalos in Directorio Iudicum ecclesiast. par. 1. c. 11.* Summum Pontificem spirituales causas Laico committere posse. *Glo. in c. 1. dist. 94. c. clericu nullus 11. q. 1. c. plures 16. q. 1. c. decernimus de iudiciis, ubi Barb. plures DD numerat.* Habet enim Papa absolutam potestatem in omnibus causis ecclesiasticis: ac proinde cum res & ratio exigit, Laico dare facultatem potest de clericis iudicandi. Non potest tamen jurisdictionem ordinariam principibus sæcularibus dare adversum clericos. *Menoch l. 3. de testib. §. 22. n. 61.* Illud enim non in ædificationem, sed destructionem cederet ecclesiasticæ disciplinæ. *Alu. Pelag. l. ar. 1. 44. Farinac. l. 1. q. 8. Salas de legib. q. 96. disp. 14. n. 103.*

Dub. II. An Laici per consuetudinem acquirere possint jurisdictionem in clericos? Causarum aliæ sunt merè spirituales, aliæ merè temporales, aliæ mixtæ seu quasi spirituales, qualis est, cum agitur de

recuperanda possessione beneficii ecclesiastici, qua per Laicum injustè spoliatus es. *Hoc posito.* R. Fieri potest, ut alicubi consuetudo vigeat eiusmodi mixtas causas apud iudicem sæcularè agendi & definiendi. Nam ad Magistratum & Principes laicos pertinet cura conservandi pacem & tranquillitatem reip. Ac proinde si quis civium clerico injuriam faciat, in simili materia iudicare & vindicare possunt. Quod si summi Pontificis consensum requiris, dicent adesse virtuales seu tacitam. Sic esse morem in regno Neapolitano testatur. *Covarr. l. 99. pract. c. 35.* In Gallia quoq; iudicari de eiusmodi causis etiam cum inter solos clericos agitur, testes sunt *Guido Papa, Aufrerius & alii apud Covar. lo. cit.* Contrarium tamen plures asserunt, prædictam consuetudinem omninò reprobantes ex communi sententia Doctorum in c. Clerici de Iud. eò quod potestas iudicandi clericos juris divini sit; & nulla consuetudo vim habeat contra libertatem ecclesiasticam. *c. Noverunt. de sent. excomm. c. clericus. Auth. Cassa C. de sacrosan. ecclesiis Iul. clarus l. 5. §. ult. q. 36. n. 3. Azor l. 1. l. 5. c. 12. Tuschus. concl. 9. Baldus in c. clericus de iudic. Butrius Decius. Panormitanus Filliuc. tract. 16. c. 10. n. 263 Felinus in c. 2. de maj. & obed.* Nam laicus, aiunt, incapax est jurisdictionis spiritualis, ac proinde nullo tempore eam præscribere potest. *c. causam de prescriptionibus.* Adde, quod in Rota & Curia Romana, *Azorio teste,* quotidie contradicitur, præfatæ consuetudini, quam in Hispaniâ & Galliâ prætendunt.

Dub. III. An familia episcopi laica fori privilegio exempta sit à iudicio

C 4

dicio

dicio seculari? R. esse, ut DD. magno numero allegati apud *Barb.* colligunt ex *e. Dilecto. de off. Archidiacon.* Et confirmatur auctoritate congregationis super negotiis episcoporum & regularium. Cum enim Episcopi Sorani capitaneus in carcerem à magistratu seculari coniectus esset, censuit prædicta congregatio non iure factum esse, actaq; irrita declaravit. Eadem congregatio episcopo Vasonens, An Camerarius suus fiscalis, eiusq; familiares privilegio fori & immunitate ab oneribus personalibus gauderent, respondit gaudere & ad subeunda personalia civitatis munera minimè teneri. Et hoc extendi debet ad familiam episcopi titularis tantum, ita tamen, ut illorum famuli ac familiares ab episcopo loci ordinario puniantur. Idem de familia Vicarii episcopi, imò cuiuscunq; ecclesiastici, ac clerici saltem quoad servos perpetuos etiam Mauros &c. dicendum, modò non obstant statuta particularia, vel consuetudo loci.

Porro ad familiam episcopi non tantum maiores illi Præfectus Cancellarius, Camerarius, fiscalis, secretarius, & similes, sed etiam Notarii, Carcerarii, lictores aliiq; ministri pertinent *Barb. l. cit. Diana v. Eccles. Privileg. fori. n. 31. Zerolam. par. 1. v. Episcopus n. 11.*

Dub. IV. An clericorum coniugatorum uxores privilegio fori gaudeant cum maritis suis. R. *Ext. clerici, qui cum de cler. coniug. in 6. ubi privilegium illud clericis conceditur, adeoq; colligunt, etiã ad illorum uxores extendi. Diana tr. 1. de immunit. escl. resol. 41. Avilés, Pérez. Barb. l. cit. repugnante Sanchez l. 7. de Matr. d. 47. led ad civiles causas extendi non debet propter*

manifesta illa textus citati verba *pro illorum excessibus vel delictis*, quæ indicant, causas contractuum & negotiorum civilium excludi. Quo etiam pertinet illud. *In ceteris autem quemadmodum Barb. notat.*

Unde sequitur, prædictos clericos eoram seculari iudice de debitis pecuniariis, pactis, & similibus conveniri posse, & ab eodem pro merito puniri. Quod verò aliqui de concubinis clericorum, quasi eodè favore fruatur, apud *Zypaũ c. 13. dicunt, evanidũ est, nisi de punitione, intelligatur. Nam quia cum personæ DEO consecratis peccant, ratione delicti ecclesiastico iudici subiiciuntur, quemadmodum *Luc. de Grass. q. 2. c. 10. n. 17. & Barbosa in c. eos qui dist. 32. fufius declarat, de filiis autem clericorum nemo dubitat, ut nec de iis, qui sub obedientia in monasteriis, & cœnobiis serviunt. V. Conc. Tr. sess. 24. c. 11. Sanchez l. cit.**

Dub. V. An Magistratus laicus cognoscere & iudicare possit de causis clericorum, quando ecclesiastici Prælati negligentibus sunt?

Affirmant ex recentioribus aliqui Covarruviam secuti, his rationibus inducti: 1. Quia aliter resp. salutis & incolumitatis parum consulitur, dum Magistratus ecclesiasticus dormit, & secularis non potest punire delicta, quæ leges impunita esse non permittunt. 11. *Ext. filiis vel nepotib. 16. q. 7. constat Archiepiscopis & episcopis negligentibus punitionem eorum rectorum, qui bonis ecclesiasticis abutuntur, licere patronis ecclesiarum Regem adire, ut illi malo medeatur. 11. in c. Principes 23. q. 5. insinuat, sæculi Principes eam potestatem habere, ut*
super

superborum cervices comprimant, & quod fieri non potest per ecclesiasticam disciplinam, ab ipsis iuxta disciplinam reip. utilem executioni mandetur. *iv.* Non est maior ratio, cur negligente iudice civili ecclesiasticus locum illius suppleat, quàm è contrario: Sed Canonès prius illud admittunt. *c. Licet. 1. & c. ex renore. c. ex transmissa de fo. com.* ergò etiam posterius permitti debet. *Deniq; in c. Principes & c. filiis, & nepotibus. Item c. administratores 23. q. 5.* sancitum est, administratores secularium dignitatum, qui ad ecclesiarum tuitionem, pupillorum ac viduarum protectionem rapaciumq; refrenationem constituti esse procul dubio debent, quoties ab episcopis & ecclesiasticis viris conventi fuerint, eorum querimoniae attendere audiant, & examinent, ac diligenti studio corrigant. *Item in c. si quis cum clerico 21. q. 1. Auth. & clerici:* ut apud proprios episcopos primùm conveniantur. *Collat. 6.* planè habetur, episcopo negligente, aut recusante, quia non vult, aut quia non potest, ad civilem iudicem veniendum esse. *Ita illi non absere.* Non patetis tamen videtur probabilius eam licentiam laico Magistratui non competere. *Ita Gofr. Archid. Ioan. Andr. & Abb. in c. Qualiter, & quando de iudicis, ubi manifestè Innot. III. definit,* Ne pro defectu iustitiæ clerici trahantur à laicis ad iudicium sæculare: quod omnino fieri prohibemus. Neq; idèò impunitas scelerum crecet, quia si inferior Magistratus indormiat, adeundus superior est, utq; dum ipse Pontifex consulatur. Inter non Catholicos & infideles autem quid, *inquis fiet?* Id nimirum, quod rectè suader ratio, quia necessitas legem non agnoscat. Ad Canones in con-

trarium allatos, dicendum, abrogatos esse illos, qui mitigationem non recipiunt. Neq; id mirum videri debet, quia dies posterior magister est precedentium: & non pauca olim permissa fuerunt, quæ certis & iustis de causis postmodum immutata fuerunt. *V. Az. 1. l. 5. c. 14. q. 2. Reginald. l. 9. c. 26.*

Dub. VI. Virum à Laicis, capi, includi ac detineri aliquando possent clerici, & in quibus causis, vel casibus? *R. Menochius in casu 180. ex Phil. Decio tres assignat, quorum Primus est:* Si Laicus videat necessarium hinc & nunc detineri, ut Iudici ecclesiastico sistatur puniendus. *Abb. in c. cum non ab homine de iudic. Secundus.* Quando necessarium videtur ad obvian- dum alicui delicto, vel damno, quod timeretur. *Decius in c. cum non ab homine. Tertius.* Si post commissum facinus suspectus sit de fugâ *Bart. in l. 1. si quis in servit. ff. de furtis. Zypaus de iurisd. eccl. l. 1. c. 16. Navarrus c. 27. n. 82,* Casus exemptos ab excommunicatione numerat 8. I. repellere & verberare clericum invasorem. II. Detinere fugientem propter debita, ut Præ- lato suo præsentetur. III. Capere de- prehensum in flagranti. *iv.* Inventum noctu, cum præsumptio est, aliquo scelus me- ditari. *v.* Alcere & impedire volentem delinquere. *vi.* Auferre enses paratos ad nocendum, aut cogere, ut equo descen- dat. *vii.* Ladere vel mutilare repertum inhonestè agentem cum uxore, matre, vel sorore. *viii.* Detinere inventum domi, & colloquentem cum uxore quavis honestè, si monitus non abstinat. Licetbit autem detinere non amplius, quàm 20. horarum spatio, ut Magistra- tum suo sistatur. *V. Armillam. V. excom-*

municatio? Pari modo excommunicatio-
nem non incurrit i. percutiens clericum,
qui miles factus est, vel se immiscet enor-
mitatibus. ii. eum, qui publicè exercet
officium cauponis, vel lanii. iii. Eum, qui
mimicam exercet. iv. Eum, qui bigamus
est. v. Si turbam summovendo simul im-
pellat aut tangat clericū multitudini im-
mixtum, modò absit animus offendendi.
Bonac in ff. tr. Ecclesiastica libertas. Riginaldus
l. 9. c. 26. Sayrus l. 3. c. 28. Toletus l. 1. c. 24.
Piascius par. 2. c. 4. num. 25. Tuschus
concl. 386. & alii apud Barb. in c. cum non
ab homine. de sent. excomm. & c. si quis.
suadente 17. q. 4.

Dub. VII. Antonius à iudice laico
captus clericum se esse clamat, & remitti
ad iudicem ecclesiasticum flagitat, at lai-
cus iudex non esse clericum putat, quid
facto opus? R. Si Antonius captus ha-
bitum defert, aliasq; qualitates clerico
necessarias exhibet, in dubio ad iudicem
ecclesiasticum pro decisione litis remit-
tendus est. *Iul. Clarus §. fin. q. 36. n. 24.*
Covarr. practica. c. 33. Rebuff. in tract. except.
n. 200. Menoch. de presumpt. l. 6. de presumpt.
76. Zerola par. 1. v. clericus Farinac. in praxi
q. 8. n. 33. Diana p. 1. tr. 2. resol. 27. Ratio,
quia status alicuius videtur esse, in quo
d.prehenditur, donec de contrario ha-
beatur cognitio. Sic enim pro ingenuo
habemus, qui talis apparet, donec al-
liud exploretur. Nihilominus aliam o-
pinionem & praxin tinentur Lusitani
& Galli, ut supra ex Covarr. indica-
vimus Dubio 111. Ajunt namque quæ-
stionem facti esse, cuius cognitio non
sit à foro sæculari aliena, & consue-

tudine iam diu obtentum, ut Magi-
stratus sæcularis de quæstionibus facti
etiam circa materiam aliàs spiritualem
cognoscat, ut si de matrimonii con-
tractu, an unquam celebratus sit,
controversia incidat, vel de legitima-
tione filiorum, & aliis multis simili-
bus, quæ explicat *Bart. in l. Omni no-*
vatione C. de sacrosan. eccl. Menoch. concl.
366. & alii. Verùm illis omnibus re-
sistit textus in *c. si index laicus de sent.*
exc. in 6. cuius auctoritate commu-
nem esse ptiozem opinionem agnoscit
Covarr. pract. q. 33. Maranta. Iul. Clarus
& alii in Remissionib. allegati Conc. Trid.
sess. 23. c. 6. An verò consuetudo aut
privilegium aliquod serviat Hispano-
rum, & Gallorum praxi alterius con-
siderationis est. *V. Cardin. Tuschum. v.*
clericus conclus. 385. & 386.

Dub. VIII. An statutum Magistra-
tus vel reip. civilis & laicæ, ne immo-
bilia bona vendantur aut alienentur
cuiquam extra familiam, &c. Cleri-
cos liget? *Andr. Gail l. 2. Obsent 32. n. 5.*
in quibusdam Germaniæ locis esse sta-
tuta affirmat, quibus eiusmodi alie-
natio prohibeatur etiam clericis qui pa-
trimonialia possident: Item alia sta-
tuta, quibus prohibentur subditi in
specie alienare res immobiles in eccle-
siasticas personas: eaq; statuta, si re-
ctè considerentur, non esse adeo ex-
orbitantia, neque contra libertatem
ecclesiasticam, sed magis ad publicam
utilitatem & conservationem familiæ,
atque agnationis spectare: *text. in l. 1.*
§ fin. C. de caducias tollendis l. Utilitas C.
de Prj-

de Primipilo. Ita sentire etiam per multas rationes Signorolum de Homodeis consil. 21. quod nimirum dispositio illa non sit censenda contra libertatem ecclesiasticam, cuius auctoritate aggravatur persona ecclesiastica, publica utilitate hoc exigente: imò non gravatur persona ecclesiastica, sed potius subditorum potestas limitatur l. ad instructiones. C. de sacrosan. eccl. c. Pervenit. extra de immun. eccl. Baldus in c. Ecclesia S. Maria n. 8. ubi dicit valere statutum factum in favorem reip. etiam si sit contra clericos: Multa enim favore reip. conceduntur, quæ aliàs non concederentur l. utilitas l. ita veneratus v. multa autem. ff. ad leg. Aquil. Ita Guil. addens in Camera Spirensi quoque approbari eiusmodi statuta, quibus clericis in acquirendo prohibetur alienatio honorum extra familiam. R. Eiusmodi statuta clericos non ligare, propter defectum potestatis in Magistratu seculari. Cùm enim clerici Magistrati ecclesiastico tantùm subsint, & propterea immunes sint ab omni onere, quo vel personæ vel bona illorum gravantur, cessat omnis Questio an statutum de non alienandis bonis, eo modo, qui damnosus est ecclesiasticis, respectu illorum vim ullam habeat. Baet. Epo. l. 1. de iur. sacro c. 2. n. 178. Martinez in 12. S. Tho. q. 96. a. 5. novissimè Tho. del bene de comitis sect. 16. dub. 4. & alii apud Barb. citati in Prætermisssis ad c. Ecclesia S. Maria de constitut. Vnde sequitur Andr. Guillelmus cum suis in favorem reip. magis quàm Ecclesiæ propensos scripsisse, quod po-

liticis, non verò, ecclesiasticis doctoribus convenit: quia in dubio causa Ecclesiæ fovorabilior censeri debet. Nec rationes illorum aliud probant, quàm conveniens rationi & æquitati esse, ut clerici, quia in eadem reip. aut civitate continentur, ut cives communium onerum participes fiant: quod minimè negamus. Magna reip. utilitas aut necessitas facere potest, ut sine respectu omnibus imponatur, statutum vel onus aliquod: quamvis consultum est, in eiusmodi eventibus absque Summi Pontificis consensu nihil decernere. V. Covarr. in relect. c. possessor. par. 2. §. 4. cir. finem. Layman. l. 1. tr. 4. c. 13. numer. 4. & Azor l. 1. c. 13. ubi plures in particulari questiones movet.

Dub. IX. Quando amittat privilegia sua Clericus. R. Præterea, quæ §. 5. n. 3. diximus amittere i. Quando se enormitatibus miscet, cuiusmodi est professio lenonum, proditio patriæ, Societas latronum, parricidia, & his similia. ii. Cùm deprehenditur in crimine flagrante, vel periculo proximo. iii. Cùm neque tonsuræ, neque habitu statum clericalem proficitur, quasi nolit, vel pudeat: nisi post trinam monitionem resipiscat. iv. Cùm impunè grassatur, in eadem laicorum, & Magistratus ecclesiasticus non adhibet remedium. v. Si per Assassinos quenkam occiderit, quo eventu capi à quolibet, verberari & occidi potest. vi. Si Sodomita fuerit, non tantùm amittit privilegia sua, sed

sed etiam beneficium, & officium, & dignitatem iuxta *extrav. Pii V* apud *Navarr. c. 27. n. 219.* Illud quoque à *Laymanno l. 1. Tr. 5. par. 2. c. 5.* bene notatur clericos in sacris ordinibus constitutos non amittere privilegium fori, nisi eo propter crimen

aliquod, per Iudicis sententiam priventur. *Covar. l. 7. var. c. 20. Silv. v. clericus 117. Barb. in c. præterea de apostat. Item in c. clericis de cler. coniug. Zerola v. clericus. n. 16. Fachionius l. 9. c. 28. Jacob. de Grass. l. 2. c. 3. n. 4. & seq.*

TITULUS II.

De Beneficiatis.

Rostquam in communi vere Clerici deserunt, (tempore *Silvestri I.* ut *Carolus à Mansfeld* post alios docet *c. 6. militia sacra*) sua cuique portio in alimoniam tributa est, quæ Canonica portio primùm, mox Beneficium ecclesiasticum appellata est, cuius quia non unum genus est, magnam differendi materiam Canonum Doctoribus attulit. Quæ igitur in rem nostram, breviter examinabimus.

§. I.

Quid Beneficium, & quoruplex?

I. Beneficium ecclesiasticum nihil aliud est, quam *Ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesie constitutum.* Explico Dicitur.

1. *Ius perpetuum.* Intellige, per se & ex natura sua. Aliquæ enim fieri potest, ut non sit perpetuum. Bona & fructus Ecclesie non vocantur beneficia, nisi materialiter, seu objectivè, quemadmodum Ecclesia subinde appellatur ædes sa-

era II. *Ex bonis ecclesiasticis, quæ nimirum Deo consecrata, & Ecclesie donata sunt.*

- III. *Propter officium aliquod spirituale.* cuiusmodi est cura animarum, chorus, lectio horarum canonicarum, &c. Unde illud vulgò receptum, *Beneficium datur propter officium.* Videlicet, ne Ministri necessarii desint. Et *Calvinus dixit. l. 4. instit. c. 3.* longè absurdissimum esse, quòd pueri quoque vix decennes Papæ concessione episcopi facti sint. Hi enim, ut maxime velint nullo fungi ecclesiastico munere possunt.
- IV. *Additur Auctoritate Ecclesie constitutum.* ne quis fortè divino iure putet constitutum esse contra communem Doctorum sensum, fundatum in *c. 1. & 2. dist. 22.* ubi dicitur à Romano Pontifice institutos esse Archiepiscopos, Episcopos, & alios dignitatum gradus. *Canis in Reg. 1. iuris in 6. Layman l. 4. tr. 2. c. 1. Barbosa in c. omnes dist. 22.*

II. Beneficiorum genera permulta sunt, Nam. 1. *ex c. cum de beneficio tit. de præbendis in 6.* colligitur, alia esse Regularia, alia Sæcularia. Regularia vocantur, quæ illis solis conferri possunt, qui sub regula aliqua solenni Religionis voto astricti sunt. Sæcularia, quæ participant omni

vot